

Študijná príručka: Trnavský kraj

Test s krátkymi odpoveďami

Odpovedzte na nasledujúce otázky v rozsahu 2 – 3 viet na základe poskytnutého textu.

1. Opíšte geografickú polohu a hranice Trnavského kraja. S ktorými štátmi a slovenskými krajmi susedí?
2. Aké hlavné pohorie a nížiny formujú povrch Trnavského kraja? Uvedte najvyšší vrch regiónu.
3. Ktoré dve elektrárne majú kľúčový význam pre výrobu energie v kraji? Akého typu sú tieto elektrárne?
4. Charakterizujte poľnohospodárstvo v Trnavskom kraji. Ktoré plodiny sa tu pestujú a aké sú podmienky pre ich pestovanie?
5. Aký historický význam mala Trnavská univerzita a kto bol jej zakladateľom? Uvedte, ktoré fakulty ju pôvodne tvorili.
6. Akú úlohu zohral Anton Bernolák v Trnave? Aký spolok tu vytvoril?
7. Opíšte význam a funkcie vodného diela Gabčíkovo, ako sú uvedené v texte.
8. Čím sú významné kúpele v Piešťanoch? Aký symbol je s nimi spojený?
9. Ktoré významné priemyselné odvetvia a konkrétne podniky pôsobia v Trnavskom kraji?
10. Aká je demografická charakteristika Trnavského kraja z hľadiska počtu obyvateľov a národnostného zloženia?

Kľúč správnych odpovedí

1. Trnavský kraj sa nachádza v západnej časti Slovenska. Vytvára spoločnú hranicu s Českom, Rakúskom a Maďarskom a susedí s Bratislavským, Trenčianskym a Nitrianskym krajom.
2. Povrch kraja formuje pohorie Malé Karpaty, ktoré vytvára prírodnú hranicu medzi Záhorskou nížinou na západe a Podunajskou nížinou na východe. Najvyšším bodom kraja a zároveň Malých Karpát je vrch Záruby s výškou 767 m n. m.
3. Energiu pre priemysel v kraji dodávajú jadrová elektráreň Jaslovské Bohunice a vodná elektráreň Gabčíkovo. Tieto dve elektrárne majú zásadný význam vo výrobe energie na území kraja.
4. Takmer 70 % rozlohy kraja tvorí poľnohospodárska pôda, pričom pôda na Podunajskej nížine má veľmi dobrú kvalitu. Pestujú sa tu najmä obilniny, olejiny a cukrová repa, pričom rastlinnú výrobu dopĺňa chov hovädzieho dobytka a ošípaných.
5. Trnavskú univerzitu založil v roku 1635 kardinál Peter Pázmaň. Na začiatku mala filozofickú a teologickú fakultu, ku ktorým neskôr pribudla právnická a lekárska fakulta.
6. Anton Bernolák pôsobil v Trnave koncom 18. storočia a ako prvý kodifikoval spisovnú slovenčinu. Založil tu spolok s názvom Slovenské učené tovarišstvo.
7. Vodné dielo Gabčíkovo má niekoľko významov: výroba elektrickej energie, ochrana územia pred záplavami a regulácia výšky hladiny Dunaja. Jeho výstavbou sa tiež zlepšili plavebné podmienky na slovenskej časti rieky.
8. Kúpele v Piešťanoch sú známe liečbou minerálnou vodou a sírnym bahnom, pričom sú populárne aj u zahraničných návštevníkov. Ich symbolom je socha barlolámača pri vstupe na Kúpeľný ostrov.
9. V kraji je významný automobilový priemysel (Stellantis Slovakia v Trnave), elektrotechnický priemysel (Samsung v Galante), chemický priemysel (výroba farieb v Smoleniciach) a výroba liekov (Hlohovec). Dôležitý je aj potravinársky priemysel v Seredi a Trnave.
10. Trnavský kraj je počtom obyvateľov najmenej ľudnatý spomedzi všetkých krajov na Slovensku. Prevláda tu slovenská národnosť, no na juhu kraja žije aj obyvateľstvo maďarskej národnosti.

Námety na esej

1. Analyzujte ekonomický profil Trnavského kraja. Zamerajte sa na prepojenie jeho silnej poľnohospodárskej základne s rozmanitými priemyselnými odvetvami, ako sú automobilový, elektrotechnický a chemický priemysel.
2. Diskutujte o historickom význame mesta Trnava ako kultúrneho, náboženského a vzdelávacieho centra Slovenska. Vo svojej eseji sa odvolajte na založenie univerzity, pôsobenie Antona Bernoláka a udelenie mestských privilégií.
3. Opíšte geografickú a prírodnú rozmanitosť Trnavského kraja. Vysvetlite, ako prírodné celky ako Malé Karpaty, Podunajská nížina, Žitný ostrov a významné rieky formujú jeho krajinu, klímu a prírodné zdroje.
4. Posúďte multifunkčný význam rieky Dunaj a vodného diela Gabčíkovo pre región. Zhodnoťte jeho prínos v oblasti energetiky, dopravy, ochrany pred povodňami a ako zdroja vody.
5. Navrhňte turistický itinerár pre návštevníka Trnavského kraja, ktorý kombinuje kultúrno-historické pamiatky (hrady, zámky, mestá), prírodné zaujímavosti (jaskyňa, chránené oblasti) a rekreačné možnosti (kúpele, termálne kúpaliská). Svoju voľbu zdôvodnite na základe informácií z textu.

Slovník kľúčových pojmov

Pojem	Definícia
Anton Bernolák	Významná osobnosť, ktorá pôsobila v Trnave koncom 18. storočia, ako prvá kodifikovala spisovnú slovenčinu a založila Slovenské učené tovarišstvo.
CHKO (Chránená krajinná oblasť)	Územie so špecifickou ochranou prírody. V Trnavskom kraji sa nachádzajú štyri: CHKO Malé Karpaty, CHKO Biele Karpaty, CHKO Záhorie a CHKO Dunajské luhy.
Gabčíkovo (Vodné dielo)	Významná stavba na rieke Dunaj, ktorá slúži na výrobu elektriny, ochranu pred záplavami, reguláciu hladiny rieky a zlepšenie plavebných podmienok.
Jaskyňa Driny	Jaskyňa s kvapľovou výzdobou v Malých Karpatoch neďaleko Smoleníc. Je to jediná sprístupnená jaskyňa na západnom Slovensku.
Malé Karpaty	Pohorie prechádzajúce krajom od severu na juh, ktorého najvyšším vrchom sú Záruby (767 m n. m.).

Peter Pázmaň	Kardinál, ktorý v roku 1635 založil v Trnave Trnavskú univerzitu.
Podunajská nížina	Rozsiahla nížina na východe a juhu kraja s veľmi kvalitnou poľnohospodárskou pôdou.
Skalický trdelník	Sladký kysnutý pekárenský výrobok, ktorý získal ochranné označenie v rámci EÚ.
Slovenské učené tovarišstvo	Spolok založený Antonom Bernolákom v Trnave.
Trnavská univerzita	Univerzita založená v Trnave v roku 1635, pôvodne s filozofickou a teologickou fakultou. Dnes v meste sídli obnovená Trnavská univerzita a Univerzita Cyrila a Metoda.
Záhorská nížina	Nížina nachádzajúca sa v západnej časti kraja, na ktorej území sú malé zásoby ropy a zemného plynu.
Žitný ostrov	Najväčší riečny ostrov v strednej Európe, ohraničený Dunajom a Malým Dunajom, ktorý je bohatou zásobárňou pitnej vody.